

Ar 324/50-9
M 1000

AR
BESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

-MERKUR

N° 1 (16) Pärnus, detsemberil 1930 a. VIII aastakään.

Tervitus Sulle!

Tervitus Sulle

Sinu paremas ees,
milt pahult ja vallatuult lapoilt!

So muu ema ja muu kodu,
sust lahkuda raske on muil.

Püsiq ilub sinu kandev käsi,
meid rõõxi kaua veel valgusta!

Muud sul kantud kanda veel qohkem,
rõix sinu suurelt perelt.

Rõõmusta läna sest ättegi,
sul tee nii piks on käidud.

ent rännak veel pikem sul ees.

Töö - rõõkide aias -

on sinulgi sõitks ja silmas.

Süüta tuld me nõolis hingis

tas rauda mis paendev ja sitk

Tervitus Sulle, su sünnipäeval.

So muu kasvataja!

Uks Sinu kasvandixest.

Sõit Tallinna.

Talju, palju soove tähtsaks meis lapsepõlvess ja igat-
suurega ootame nende täitumist. Teid paljudele tuleb te-
ha rist pääle, sest nende täitumine osutub võimatuks
juba väiksema igatsesin näha Tallinnat ta to-
rudusoga ja Oleviste kirikuga, mille torni pidi olema
nii kõrge et vaadates selle tippu oleval kerkunud
praost mu kooliõpetajal ta riivar.

Venenud on aastasi ja ühes nendega lähenedud
ka võimalused täita oma unistusi. Onnaks oli mul võt-
malus võtta osa ekskursioonist Tallinna.

Röömsas meeleolus kogusime reisijad hommikul jaa-
ma. Oli ilus kevad-suve hommik. Saamisesine aina
liikus ja elas; olime pingul, täis põnevust - röömeid
ja nii mõnegi huulilt kuuldas: „Millal ometigi hak-
kame minema?“ Viimaks - viie, rong nihkus, rõõmide
suid ümbritses naerurõngas olime üllatatud et sel
momentil täitus pikki talvi unistatud paljus. „Jõnk,
jõnk“ sõitsime edasi, hinges liikus nii palju, palju
küsimusi ja ettekuulutusi kohast, kuhu rajatud meie
eesmärk.

Vaaguni ühetasane luksatamine saatis meid. Väikesed peatused jaamades ja jällegi edasisõit. Esimene peatus oli Pärnipeedu jaamas, kus vahetus me rong Pärnu-Valga rongiga. Sõitsime uut raudteed mööda üle Lelle Eidapere.

Sõit algas lõbusalt, milleks mõjus kaasa ka ilus ilm. Pealegi oli ekskursioonist osavõtjaid 28, ja jälle ning jälle leidis keegi midagi, millega üllatada teisi.

Sindi jaamas oli keegi leidnud väikese ristiku, misseuguseid anti vabatahtlikku annetuse eest invaliidide päeval, ja nüüd lendas too ristike ühelt käsivarrelt teisele. Oli õnnelik see, kes sai pista ristikest kaaslase varukale ilma ta märkamata.

Peatusime Tammiste jaamas. "Taxused püksid!" kuuldus kellegi vali hüüu. Naardes jooksin vaaguni akendele, et näha neid taxuseid pükse. Tõesti, veidi eemal jaamahoonest seisis mees kraavi kaldal ja tal olid jalas taxused püksid. "Kuid mis seal siis imestada, üks kanta, ju maal suvel ikka taxuseid pükse," arvasid maalt pärit-olevad lapsed. Kostis vaid üldine naer.

Sõitsime edasi, järgmine jaam oli Tootsi. Odasime jaama, sest tahtsime minna jooma. Saabudes jaama tabas meid suur pettumus. Rong peatus, kuid milline oli jaam! Ei saanud nimetadaagi üht jaamaks, sest puudus jaamahooned. Kraavi kaldal seisis vaid

kaks vagunit - ja see oli kõlm.

Vahel olid poisid korrutanud, rongi peatuses jaamas, väikesi kive hakkasime mängima "ripskit". Üks kohver võeti põlvetele ja suurrätt laotati sellele, et ei taoks sõrmi vastu kõva kohvikaant. Mõni näitas kivide pildumises suurt osavust. Mängust võtsid osa ka muie ekskursiooni juht h-ra Mühlbach ja pr. Marquison. Ei tea kui kaua oleks kestnud too ajaviide, kui poleks mitte väike õnnetus kaasreisijaga seda katkistanud. Nimelt oli tuul puhunud, piinu silma ühele õpilasele ja tähelepanu pöördus õnnetule, kes oli hõõrunud silma punaseks.

Sõites mööda Vilvere jaamast jäi juba vagunis vaiksemaks. Lääled olid laulmisest väsinud, ja keegi ei taibanud midagi iseenalset ajaviidet kogusime arveste juurde, et vaadelda vöörast ümbrust. Mõned kotid maastikusiga käisid käest kätte. Keegi tundmatu härra vaatas üksisilmi kõrvalvaguni aknast muie poole.

Susin avatud akna juures ja vaatasin möödalendavat maastikku. Vaheldusid metsatukad laagedale heinamaadega, siis jälle rikkisid ja künnelised rarijamaad. Pöösaste alused ja maavikaldad aina punetasid jaanilillist. Sirutasin pea välja aknast. Ka teiste vagunit aknaist paistis nägusid. Juuksed lendasid tuules ja veduri korsten peistas tahma silma.

Olin vist tublisti tahmane, sest vaqunisse pöörduedes hakkasid kaaslasel naerma, et ma olvat käinud püh-
kimas korstent.

Olime sõitnud juba mitu tundi „Hakkame söö-
ma!“ kuuldus hüüid „Hakkame“ oli vastus. Soaüks
jooksis oma paki juurde. „Näe, mis siin on?“ kellegi
oli obnud tagavaraks rohpudelite sülle ja oli neid
keepinud kõhnrite otsadele. „Välispidine“ seisis iga
kohuri otsal. Valitses vaikus, igaal oli tegemist oma
pakiga, pakuti ka üksteisele omi võileibu.

Peale söögi lahkusin vaqunist ja läksin plat-
vormile. Peas keerles palju mõtteid. „kui saaksin rän-
nata kaugete, kaugete. Peaks rihutama rong veel pal-
ju, palju kiremini ja kunagi enam peatuma!“
Mulle näis, just nagu vünaks rong kiremini et maa
kohad jätsid jälle ainult pürjooi mu üksteisemi
vaatavatele, kuid siiski mitte midagi nägavatele silma-
dele. „Kaugete, kaugete rihutada!“ kirmises pääs järq-
mine jaam oli lüdapne bemalt paistis juba jaama-
hoone. Läksin vaqunisse. Vaqunis valitses ärevus räägiti
valju, mõni naeriski. Vünaks rääkis keegi mulle, et ühel
meil kaasreisjal olvat kukkunud välja arnast kin-
gad, „mis läinud, see läinud!“ Ajal, kui seisis rong jaa-
mas, läks kadunud kingade omanik ühes teise kaas-
lasega jaamaülemale kaebama oma õnnetust ja küsima,
kas poleks kuidagi võimalik saada tagasi kingi.

lad tulid tagasi teatega, et lubatud igatahes katsuda leida kingi ja tagasisõidul pidime saama nad kätte.

Kaunemat aega peatus rong Lelle jaamas, seega aanes meil võimalus lahkuda vagunist ja tutvuneda jaamaga ja selle ümbrusega. Otsustasime pildistada õppe-riistajuhil oli kaasas vastav aparaat ja nii ei olnud seotud pildistamine suuremate raskustega. Ühed härrad arvatawasti ka ekskursandid - ei olnud kuigi viisakad ja meie juht oli sunnitud pöörama jaama kordniku poole korra jaluleseadmiseks.

Olguqi, et rong peatus 45 min. kadus see aeg imekiirelt. Peagi olime sunnitud pöörama tagasi vagunisse, ning too väsimatu raudruun rükkis jälleqi edasi.

Vaevalt peatus rong Kohila jaamas kui püüati sis- se vagunid väikeste laste poolt. Neil olid käes lillekim- buksid ja „ostre lilli“ kõlas mitmest suust. Mõniqi tee- nis neist sente.

Kohila jaama järle lugesid poisid sõiduplaanilt et tulewat „Siigi“ jaam. Si teadnud vaielda, sest polnud enne sõitnud seda teed. Varsti võisim aga lugeda jaama õiget nime - Kiisa.

Võimaks ometi saabus too kauaigatsetud eesmärk. Bemalt paistsid Tallinna kirikute tornid. Tuletas-m meil de geograafilast, et kõrgem niist on Oleviste, kuna teised kuuluvad Kaarli ja Jaani kirikule. Kirikutornide kõrval paistsid silma mitmesugused kornid ja siis juba ma-

jade katused. Sõitsime linna. Mõõdules mohamedlaste sunni-
aiast saabusime varsti lõpppunkti - Tallinna Sadama
jaama.

Veidi pettunud olime esimesel momendil. Jaama ku-
jutasime igatahes palju suuremana ja toudamana. Oli
me ju pealinna jaamas. Võttis igaüks oma pakid ja
algas minex korterisse. Olime korteris kawa tänaval ja
seega mitte kaugel jaamast.

O Baum.

Tu um ju tsiasüük...

Veitsin kord oma vaba aega Võrumaal, Kanepi ki-
rikumõisas, sealse õpetaja külalisena.

Oli see päev ning tahtsin süüa mulkide suvetoitu -
kamaputru. Õpetajat polnud kodus, läksin seepärast
vintina manu ning palusin et ta teeks mulle kamaput-
ru. „Mõs tu um?“ küsis vintin, sündinud võrulane. Nähes,
et tal pole aimugi kamast, selitasin talle kuidas seda
valmistatakse. Palju ta aru sai mu selitusest, ma ei tea,
kuid kuuldes et jahu segatakse piimaga ning süüakse
sis keetmatult sahvatus tea nannaga: „Suurhänn, tu kole-
nõ hei inimbase süük, tu um ju tsiasüük.“

N. N.

Kodust.

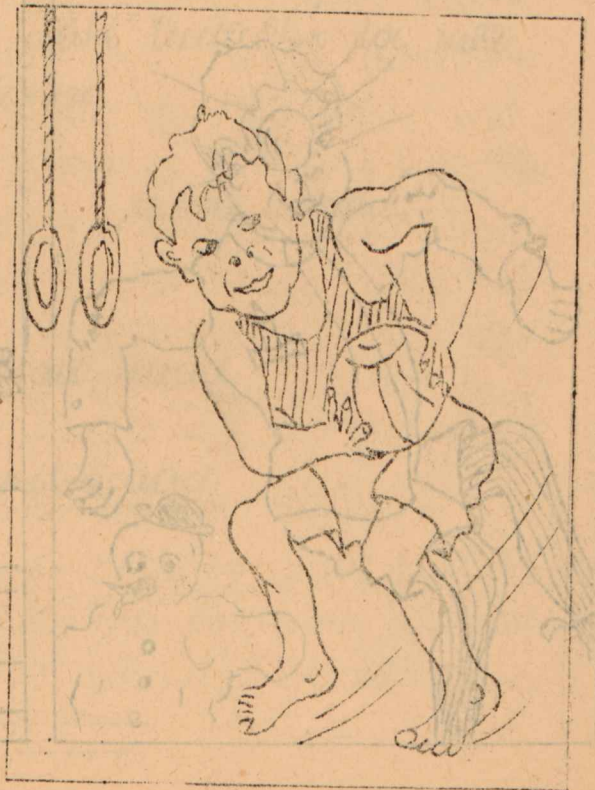
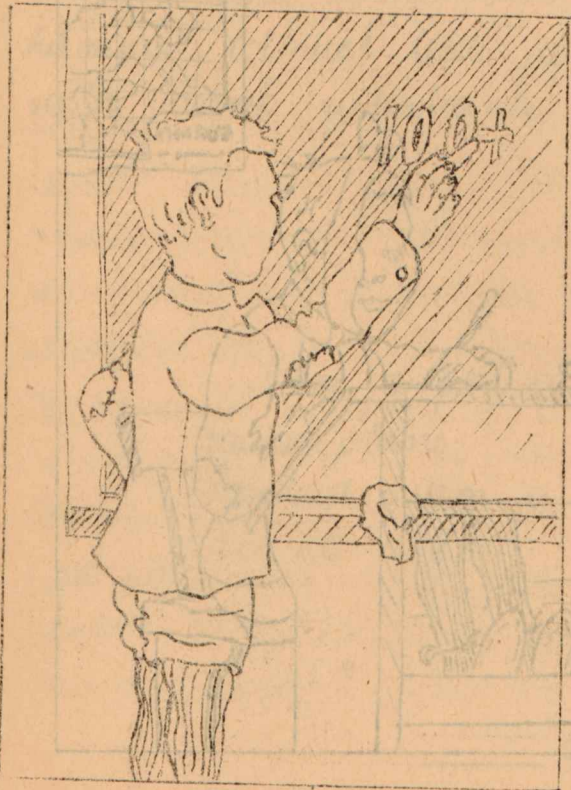
Ta tuli tagasi murtuna ja rusutuna. Kadunud oli endine uhke "mina", kadunud ta endised vead. Õie oli mõjunud ja õpetanud teda armastama kodus, kodus, mille ta hüljanud aastate eest. Suis oli ta lahkunud kodust lõis iseteadvat meelepaha ja viha sõälse miljöo ning vanemate vastu. Ent olles eemal kodust, õppis ta seda lõsiselt hindama ja - igatsema. Õie pakkus talle nii mõndaagi, kuid suur oli igatsus siirduda tagasi koju.....

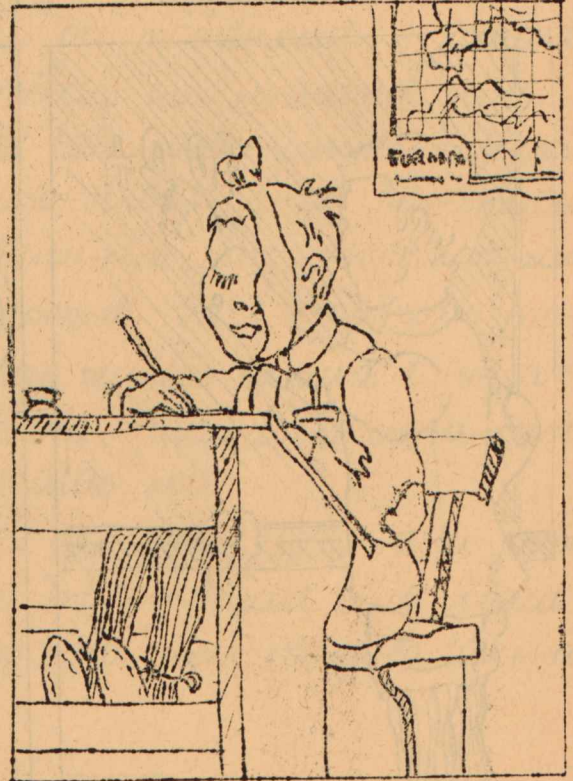
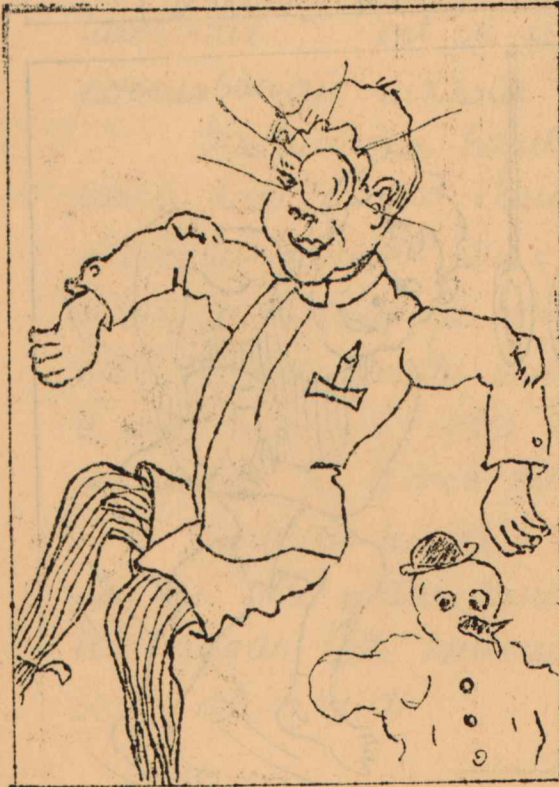
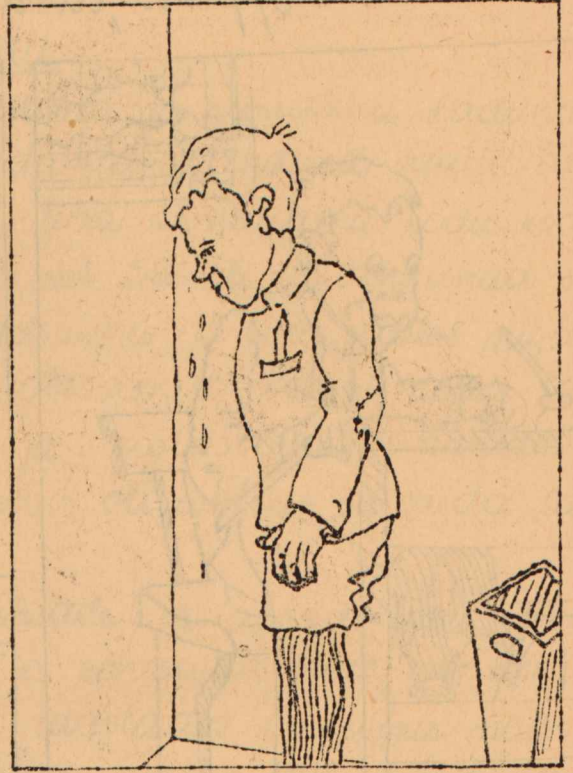
Ta rändas läbi luhkade ja aasade läbi müha, vate põhjamaa metsade ja kohisevate hülte, kus sahis-tasid vanad lammed, julustades mineviku mäles-tusi. Iga põõsas, iga puuke tuletas talle meelde ta lapsepõlve. Ent see kõik oli möödunud... Kadunud nooruspäevad, ruttasid mööda kui muadtoest vood.....

See tuuleõhk heljutas talle vastu värsket ristikehina lõhna. Keegi luskas kauguses viikalt ja all hünamiselt kestus rikkiräägu vali näärkumina ning rohutirtsud saagisid pikaldaselt ja monotoonselt. Soost tõusis udu, mis halli loorina mallas endasse seelioss mineva tolu ja selle alas kasvava vana jalera. Puulhed sahisestid naku muiluseks, ja eemal haugatas koer.....

Ta astus tuppa - see õhk heljus talle vastu ja ma-nas tuis üle koduse tunde. Ent toasolijad olid võrad. Iga kargas talle haugudes vastu, koer, kellega ta lapsena saadi mänginud.....

Oppuri "curriculum vitae"

Kuid ta oli jäänud võõrste rauaks - liig rauaks. Ta ema oli varisenud manalasse ja isa oli pidanud rannema välja talust - taadama kuhu... Ta oli jätetud üksi oma murede ja kurbustega...

Nüüd istus ta rõhutuna ainsa sõbra - jalaxa-olla, mille lehed sahtsivad hämaras suviõis lohutavalt ja julgustavalt. Ta silmade ette rixisid mälestused ajast mil vübis vab rüüs, ja vast nüüd ta märkas selle heloust selle õilsust. Ta mõtiskellu roustus emalt rüügu häälitsus ja hämariku õnnetuude haxkas segama loit.....

Jalaxa alune pink oli tüki seal ei istunud enam kodutu saatuselaps. Ta sammus teigasi mood hämarat tolmust teed ja make liuleõhk toi talle vastu värsket ristixheina lõhna.

Kidda Astrella

Vihm ja pori rätivad maad
taevas pilvine
vaikivad nurm ja metsaraad
ilm nii urine.

Kui oee päikene nõnd tules,
oleks jälle hea.

Võtaks kurbuse ja lähene,
lilled lootaks pea.

Ent see unistus on üks,
on ju sügis.

Lähene mas kure talu
kaugil olli ruud.

Liitka lund.

Talvine õhtupoolik. Üksik kuida avar metsatee, mis
noolõigelt läbistab põliste metsahiiglaste roogu. Väikus.
Rõõsolt värskelt paistab pihme äsjasadanud lumi sam-
mildunud puude vahelt. Värsnud kurvameelne päike on
juba pööranud oma nurga näo silmapiiri taha, taeva-
suual looskab val ainult ta külm kiretu suudlus, lagu-
nedes laiale roosaks hämaruiks. Värski siruvad taeva-
laotusis sügavad tähedmad, sõlindates ja vihkudes löi-
selt, kuida ühtlasi ka kelmikalt, valitud alla mõõtmata
kõrgusest nagu oleks nii tähtis teada kõiki maapeal sin-
ainuid asju!

Mõbda metsatööd sammub üksik nändim kurval,
värsnud sammul. Lumel viirsub ta ühe saapalalla all,
kuist tal polegi, selle aset täidab kulunud kott. Juleja
on nähtavasti värsnud, ta puhkab iga paari sammuga

puudus põhjala lumehall, joovastav meeld, puudusid põhjala heledad täherikkad ööd, puudusid eesti metsad, väinud ja õhk. Tagasi tuli rändaja tagasi oma sünni- kuded varssi vist ka surmaale. Milti nutus sind, õnnetu mis meelitas sind tagasi malle, mille daritud sind tilgastanud, maale, mille eest võitlemine vaotanud sulle verise pitsoli? Võoras jätkas saladuslikul häälel ning küngevail silmil: „Eesti mull, mu süda ainult sinu pärast maksis tulla tulla sind näha ja siis kas või surra! Miks peidad sa end valge vaba alla, ma tahan sind näha!“ Võoras kumardus ning hakkas kraapima kättega lumetuba sattuist sõrmed jäätunud kihile. Ta otsis nurga lastest, et selle abil tähistust võita, kuid nagu saatusse kiuste polnud teda seal. Ei aidanud sõrmed pidada töötama. Tuba on nad verised, aga polnud parata.....

Teisel hommikul lüti metsatall külmunud invaliid, veriste näte vahle pigistatud tüükse jäist, külmunud mullda.

Invaliid maiti kohalixku surnuaeda. Paar rohelist oksa ehtisid ta kolmarüngast ning tuul vilistas talle leinarit. Kõrku said need, kus juba ammuqi üksteist armastanud, emaxi maa võttis oma õnnetu lapse oma pihmesse rüppe ning näeviline hing leidis rahu.....

Indiselt sinasid õhtul tähed alla mõotmata kõrgustist nagu tahaksid nad teada kõni maapeal juhtu- vaid asju. ...

Sõbrale...

Armas sõber, mäletad tunde,
Mil dusted ühinesid meil?
Mil tuleviku lootustähed
Huljusid esile tõid.....

Armas sõber mäleta õhtuid
Mil käisime käsi käes...
Mil murede lohutaja —
kumav kui meid tööstimas käis.

Oo mäleta, mäleta noorust,
Mis tagasi tulla ei saa...
kui elu sul koormav tundub —
Siis — mälestustest la sa!

Sinuvärvi.

Sõdal kaugel...

Sõdal kaugel, kaugel on päikese ase, sinna ütleb
ta..... sõdal hõljuvad ja mu unistused, niisama kau-
gel kui päike. Ei üal saa päike sinuni ei üal ka vist
ma unistusteni! Liig kaugel on nad, liig kõrge! Mii
väire ma kui putukas ronin siin, värgude ilmas ronin
mustalt mullalt üles mööda öötsuval rohkemõnt ja näen
sind - päike..

Igatsen sinuni, tõstan liivad ja lendan - ent
ei ei ual saa süski sinuni. - Sa oled ju liig kõrge,
liig rauge. oled mulle liig kille. Siin all on ju pime,
täis vaju on ilm; Siis vaid naden sind kui ronin
jalk, kord öötsuval rohukõrre. Ent ei daga ei rohi ala-
li, sest siis pilgatakse ja nii väikeses igatsesma pean.

Ent need puluvad, kes ümbritsevad mind, ei pea
üht nõpima mu igatsust sinu järel, oo päike, ja vale
müü pettumuse pärast! Tahan olla igavesti väike ig-
ast, mõistatuslik neile, kes pilkavad mind, ent pole
päämad minust. Si nemad pea tundma mu tõrme
iga tõrme, mis tunnen kui igatsen sinuni, tõustes su
poole mööda öötsuval rohukõrt.

Päike, su poole ma hüüan: „Nella raukus me va-
helt!”

ja kui sa süski loojened, kui tõusevad värged
mustad ja sünged, siis öelge su viimari suudlus, et
tulid muisti ja näitad teid mida mööda kord pää-
seksin sinuni. Las naeravad need, kel pole igatsust kõr-
ge raugele! Ma igatsen sinuni, päike, oo valgusta
teid!

Päike, vaid sinuni - ehk ei kuhuugi!

— 4 —

Talve ootel.

Surnud on loodus ja vaikind, kõik kõra
raibades lendavad rüü linnud ära.
Indise lootuse, kevade hurma
Ära viind kalastamatu tuul, surma.

Loodus, mis jäänud su öitsevad ehted
fääril vaid peotäis kollaseid lehti...
Miks vaikimise linnude, nämatav tuul?
Formid, mis laulavad lehtide puul?

Longus ja kurrud on raagunud
Ainult veel varis neil latva end laste.
Imare mees, poris su laep,
Lillal kord katab sind valge vaep?

Õhtu Kiiütis.

Tuues taas löök kell kumavalt öitse. Hüpoan too
lilt, poon palitusse, rargan kalossidesse, ubin kindad
kätte ja lidun padavai linna poole. Nüüd algab
ju õhtune du Pärnu peatänaval Kiiütis. Si nüüd
pole muud kui pinguta, muudu ei põrsegi sinna sõ
ravale tuled, vaistale kuulama raadio-muusikat
ja laulu ning vahtima raaskodanikke. Novembri-
tuul vihiseb kõrvus, - tähed kiiluvad ülalt häma-

rustest ning lausa naeravad minu rütu üle. Mul pole
sest midagi. Las naeravad. Kes näin kardab see... khm...

Oh sa kolmesabaga nõid ja vanatühi! Kõige
põlg, kui tõna rahvast küütlis! ja missoquseid veel:
Pakse, pikki, kõhnu ja kõveraid. Viimane kui üks neist
kindlasti kuulab raadiot! Aga võta varvast! Vaatan
ringi, näen: pikk ja kõver noormees kindlasti rätsep,
ajab müüri näol juttu neiuaga. Ah, milline neiu ja
kui mesimagusalt ta mehele otsa vaatab! Kui oot
tuleks mul selle neiuaga ühes lauas süüa, rüübiksm.
Kindlasti viha teed ja vaatarmisega lõnksu järle
tuma magusat nägu.

Sihin teisale. Seina najal seisab vana naine,
põline nooruse põlgaja, ja põrnitab külvaid tüüpe
kuid ning lärmitsejaid pisse. Tema pilk on nii külm,
et vastasaknal termomeetris lahkõbe langeb 8 kraadi
allapoole. Kuid seda ei pane peale minu ja ta enda
keegi tähele, sest just sel momendil hakkab raadio
kellegi jäme hääl tõrisesema ja laset siis kuulata
vägiva kõne viisust ja selle liikmeid.

Küll on sell! tõrdib ja kõnleb nii et kõvenda
ja suitsleb. Segab äärmiselt hästi küütlis. Põlgistan end
kahe vaadijameduse proua vahelt läbi ja istun äri
trapile, et korralikult anduda raadio kuulamiseks.
Kuid seal kolksatab midagi mu seljataga. Kui ma
püüsti nangan raqiseb miski ja osa mu mitte uuest
palitust on äri allalastava urse vahel.

Nutt kurkus, rubin riidetüri ukse alt ja lidun kat-
kist palitusaba pros hoides rodu poole. Susi sind söö-
gu õhtune Riüitel! Müid ei näe sa minul enam, ku-
ni mu palit terve ja turjatois, mis ma emalt saan,
enam valu ei tee.

"Kuruso"

— 0 0 0 —

Usteid, pisteid, sulevisket...

..... Üht vanemat naisterahvast otsitakse keetmises.
Linnaneiu: "kui süüta näoga on need lihmad sääl, ei
suuda küll saada aru, kust tuleb see võltsitud
plim."

Õpetaja: "Miks löi kain suruuko oma venna Abeli?"
Juts: "Sest et pissirohi polnud veel ülesleitud."

..... Üks mööbliqa tuba on härrale, 12 jalga pikk ja
10 jalga lai, võljüürida.

Sell: "See haavab mind, et mind söimasite häryas.
Palun võtke see sõna tagasi, ent vastasel juhul
lahkun ametist!"

Brüjunkt: "Mää küll võtan härya tagasi - jääge päigale!"
..... Vanapoole noorherra, riidekaupluse omanik ja
ilma naise lasteta, soovib võtta naist.

Vahetatud lüüdis. „Oleksin saanud tingimata miss
„Istonians“ õhrab kattu vanapeiga „kuia ema
juttu järele olivat meelane vahetanud mind
ümber.“

Professor (ligidalt): „Teie olete küll see suurim esel sein ma-
ilmas!“

Üliõppur: „Härra professor, Te unustate ennast!“

..... Seda, kes oma kova lausub ilma suuremõta rin-
gi jooksta karistatakse 10 krooniga, ja kui se-
da veel juhtub, tapetakse ta ära.

..... Vaestelaste komitee aitas neid komitee jagas 20
paari sukki, milledega nii mõnigi pisar kuiva-
tati.

Vabandus: Suvel saime sõbravägi poisi Posti läna-
vat l. Pärnise karyomaale. Üks sõbrakondja koh-
tas vastatulevat noorhärja ja tegi läle kalla-
le riippumise nägga. Noormees ohmatas hirmsas-
ti jooksis lähemasse ääri ja hüüdis „vabanda-
ge, härra, - üks härja tuleb!“

Väljaandja: O. N. Kiivi.

Toimkond: M. Andresen, L. Ruus, J. Bergmann,
H. Illustreini, V. Jänjarsky, T. Peltar.

Poljundatud P. m. k. k. oppespalografi.

